

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 185 (XXIX) — Nr. 317

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 3 mai 2017

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 32 din 19 ianuarie 2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 223 alin. (2) teza finală din Codul de procedură penală	2-5
★	
Opinie concurentă.....	5-7
DECIZII ALE PRIM-MINISTRULUI	
383. — Decizie privind eliberarea, la cerere, a domnului Marius Postolache din funcția de vicepreședinte, cu rang de subsecretar de stat, al Agenției Domeniilor Statului	7
384. — Decizie pentru eliberarea, la cerere, a domnului Ovidiu Aurelian Flori din funcția de secretar de stat la Ministerul Transporturilor	8

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 32

din 19 ianuarie 2017

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 223 alin. (2) teza finală din Codul de procedură penală

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Afrodita Laura Tutunaru	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 223 alin. (2) teza finală din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Danco Stelian Liviu și Ciascai Radu Ovidiu în Dosarul nr. 305/84/2016 al Tribunalului Sălaj — Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 234D/2016.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate. Astfel, prevederile art. 223 alin. (1) din Codul de procedură penală reglementează cu privire la cazuri autonome de aplicare a măsurii arestării preventive, iar alin. (2) al aceluiași articol reglementează cu privire la cazuri de arestare în considerarea existenței unei stări de pericol pentru ordinea publică. Așadar, procurorul va trebui să probeze că lăsarea în libertate reprezintă pericol pentru ordinea publică, sens în care va ține seama de o suită de criterii de evaluare referitoare la gravitatea faptei, a modului și a circumstanțelor de comitere a acesteia, a anturajului și a mediului din care provine inculpatul, a antecedentelor penale și a altor împrejurări privitoare la persoana acestuia. În acest sens este și jurisprudența instanței de la Strasbourg, din care rezultă că sunt patru motive fundamentale acceptabile pentru arestarea preventivă a unei persoane și acestea au în vedere pericolul ca acuzatul să fugă, riscul ca acesta să împiedice administrarea justiției, riscul ca acesta să săvârșească noi infracțiuni și, respectiv, riscul ca acesta să tulbure ordinea publică.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 19 februarie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 305/84/2016, **Tribunalul Sălaj — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 223 alin. (2) teza finală din Codul de procedură penală**, excepție ridicată de Danco Stelian Liviu și Ciascai Radu Ovidiu în dosarul cu numărul de mai sus, având ca obiect propunerea procurorului, în faza de urmărire penală, de prelungire a măsurii arestării preventive dispuse anterior față de autori, de înlocuire a măsurii

arestării preventive și de prelungire a măsurii arestului la domiciliu cu privire la alți inculpați.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține că prevederile legale menționate sunt neconstituționale, deoarece sintagma „stare de pericol pentru ordinea publică” nu este suficient de clară și previzibilă și, contrar dispozițiilor art. 5 din Convenție, deschide calea spre arbitrar. Or, una din garanțiile contra arbitrarului este aceea ca legea națională care permite privarea de libertate să fie suficient de accesibilă și precisă, pentru a permite oricărei persoane să anticipeze consecințele faptelor sale. Previzibilitatea unei legi impune enunțarea acesteia în termeni suficienți de clari pentru ca orice persoană să poată anticipa situațiile în care legea se aplică, precum și obligativitatea cuprinderii în dispozițiile sale a unor garanții contra arbitrarului, cu scopul de a crea un nivel de securitate juridică ridicat, pentru a atinge obiectivele art. 5 din Convenție.

6. Se arată că prevederi similare celor din art. 5 al Convenției se regăsesc în art. 24 raportat la art. 53 din Constituție, singura posibilitate de atingere adusă libertății personale fiind subsumată condiției previzibilității legii. Or, în jurisprudența și doctrina internă există multiple interpretări ale sintagmei „stare de pericol pentru ordinea publică”, complet diferite, ceea ce constituie o probă absolut evidentă a lipsei sale de claritate și previzibilitate.

7. **Tribunalul Sălaj — Secția penală** opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Astfel, textul este de natură a ridica cel mult probleme de interpretare, care, însă, nu-i conferă caracter imprevizibil, normele de drept neputând avea o precizie absolută, aspect reliefat chiar și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în *Cauza Dragotoniu și Militaru — Pidhorni împotriva României*, paragrafele 36 și 37.

8. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

9. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Astfel, starea de pericol pe care o reprezintă inculpatul pentru ordinea publică rezultă din anumite elemente concrete referitoare la faptă și la persoana inculpatului. În ipoteza art. 223 alin. (2) din Codul de procedură penală, o condiție premisă pentru a se dispune arestarea preventivă este aceea ca din probele prezentate să rezulte suspiciunea rezonabilă că inculpatul a săvârșit una dintre infracțiunile enumerate în textul legal. De asemenea, în cazul faptei se evaluează gravitatea acesteia, modul și circumstanțele în care a fost comisă, iar în ce privește *persoana inculpatului* sunt avute în vedere aspecte relevante precum: anturajul, mediul din care provine, antecedentele sale penale.

10. În susținerea propunerii de arestare preventivă, aceste elemente de fapt trebuie probate de către procuror. De asemenea, având în vedere caracterul lor obiectiv, ele pot fi combătute de către inculpat prin apărările formulate în fața judecătorului de drepturi și libertăți, unde prezența sa este

obligatorie — art. 235 alin. (2) din Codul de procedură penală. Nu în ultimul rând, întrucât măsura arestării preventive se ia de către judecătorul de drepturi și libertăți pe baza probelor administrate și trebuie motivată în cuprinsul încheierii, făcând astfel posibilă verificarea legalității și temeiniciei sale de către instanța de control judiciar, se apreciază că nu se poate susține lipsa de previzibilitate a normei și nici faptul că aceasta ar putea fi interpretată și aplicată arbitrar în practica judiciară.

11. **Avocatul Poporului** apreciază că dispozițiile legale criticate sunt constituționale. Astfel, criteriile indicate în cuprinsul art. 223 alin. (2) din Codul de procedură penală nu pot și nu trebuie să fie analizate individual, independent de celelalte, niciunul dintre acestea neavând o prevalență asupra altora în ce privește formularea unei concluzii privind existența sau, dimpotrivă, inexistența pericolului pentru ordinea publică. Astfel, așa cum gravitatea faptelor și limitele de pedeapsă nu pot constitui singurele temeuri pentru a dispune arestarea preventivă, nici lipsa antecedentelor penale ori buna conduită (anterioară) a inculpatului nu ar putea duce, prin ele însele, la concluzia lipsei pericolului pentru ordinea publică. Pe cale de consecință, sintagma „privarea sa de libertate este necesară pentru înlăturarea unei stări de pericol pentru ordinea publică” trebuie corelată cu celelalte prevederi ale art. 223 alin. (2) din Codul de procedură penală. În acest sens, Avocatul Poporului a făcut trimitere la Hotărârea din 1 iulie 2008, pronunțată în Cauza *Calmanovici împotriva României*.

12. De asemenea, dreptul la apărare este respectat, întrucât inculpatul are posibilitatea să solicite și să administreze toate probele necesare și utile cauzei, motiv pentru care nu se poate pune în discuție restrângerea acestui drept.

13. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a stabilit că „restrângerea unui drept fundamental este condiționată de respectarea cerințelor strict limitative prevăzute de art. 53 din Constituție, și anume: să fie prevăzută prin lege; să se impună restrângerea sa; restrângerea să se circumscrie motivelor expres prevăzute de textul constituțional, și anume pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav; să fie necesară într-o societate democratică; să fie proporțională cu situația care a determinat-o; să fie aplicată în mod nediscriminatoriu; să nu aducă atingere existenței dreptului sau a libertății” (a se vedea Decizia nr. 1.576 din 7 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 32 din 16 ianuarie 2012).

14. Cazul de arestare preventivă criticat de autori se fundamentează, în fapt, tocmai pe necesitatea de a-l priva de libertate pe inculpat în vederea preîntâmpinării unui pericol pe care lăsarea sa în libertate l-ar genera pentru ordinea publică.

15. Pentru a adăuga o notă de rigurozitate în luarea măsurii arestării preventive, pe lângă condițiile enunțate în textul de lege supus controlului de constituționalitate, se mai impun a fi verificate cerințele prevăzute de art. 202 din Codul de procedură penală, dar și condiții suplimentare, precum dacă inculpatul a săvârșit una dintre infracțiunile ce prezintă o anumită gravitate, fie dintre cele expres enumerate în art. 223 alin. (2) din Codul de procedură penală sau orice altă infracțiune (intenționată sau nu) pentru care legea prevede ca maxim special o pedeapsă cu închisoarea de cel puțin 5 ani sau detențiunea pe viață și dacă privarea sa de libertate este necesară pentru înlăturarea unei stări de pericol pentru ordinea publică.

16. În ceea ce privește starea de pericol pentru ordinea publică pe care ar prezenta-o lăsarea în libertate a inculpatului, față de vechea reglementare, ce nu oferea criteriile pentru determinarea unui astfel de pericol (revenind jurisprudenței naționale și celei de la Strasbourg să fixeze reperele în acest

sens), potrivit dispozițiilor exprese din noul cod, ea se apreciază în funcție de: gravitatea faptei de care este acuzat inculpatul (pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva sa); modul și mijloacele de comitere a faptei; anturajul și mediul din care provine inculpatul; antecedentele penale ale celui în cauză; alte împrejurări privitoare la persoana inculpatului.

17. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

18. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

19. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 223 alin. (2) teza finală, cu denumirea marginală *Condițiile și cazurile de aplicare a măsurii arestării preventive*, din Codul de procedură penală, care au următorul conținut:

„(2) Măsura arestării preventive a inculpatului poate fi luată și dacă din probe rezultă suspiciunea rezonabilă că acesta a săvârșit o infracțiune intenționată contra vieții, o infracțiune prin care s-a cauzat vătămarea corporală sau moartea unei persoane, o infracțiune contra securității naționale prevăzută de Codul penal și alte legi speciale, o infracțiune de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede ori alte valori, șantaj, viol, lipsire de libertate, evaziune fiscală, ultraj, ultraj judiciar, o infracțiune de corupție, o infracțiune săvârșită prin mijloace de comunicare electronică sau o altă infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani ori mai mare și, pe baza evaluării gravității faptei, a modului și a circumstanțelor de comitere a acesteia, a anturajului și a mediului din care acesta provine, a antecedentelor penale și a altor împrejurări privitoare la persoana acestuia, se constată că privarea sa de libertate este necesară pentru înlăturarea unei stări de pericol pentru ordinea publică.”

20. Autorii excepției de neconstituționalitate susțin că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5) referitor la obligativitatea respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, art. 24 alin. (1) referitor la garantarea dreptului la apărare și art. 53 referitor la *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*, precum și dispozițiile art. 5 referitor la *Dreptul la libertate și la siguranță* din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

21. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile legale criticate au mai fost supuse controlului său din perspectiva unor critici similare. Astfel, cu prilejul pronunțării Deciziei nr. 144 din 10 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 324 din 27 aprilie 2016, s-a statuat că măsurile preventive sunt instituții de drept procesual cu caracter de constrângere, având drept scop asigurarea unei bune desfășurări a procesului penal, împiedicarea sustragerii suspectului ori inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecata ori prevenirea săvârșirii unei alte infracțiuni — art. 202 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală. Ele vizează starea de libertate a suspectului/inculpatului și au drept efect fie privarea de libertate, fie restrângerea libertății de mișcare, reglementarea lor reflectând principiile înscrise în art. 23 din Constituție privind garantarea libertății individuale. Caracterul rezonabil al măsurii

arestării preventive este apreciat prin raportare la gravitatea infracțiunii săvârșite, complexitatea și specificul cauzei, astfel încât prin durata sa să permită realizarea scopului pentru care a fost instituită, respectiv garantarea bunei desfășurări a procesului penal în toate fazele sale.

22. Prin Decizia nr. 558 din 16 iulie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 620 din 14 august 2015, Curtea Constituțională a statuat că dispozițiile art. 223 alin. (2) sunt constituționale, sens în care s-a reținut că situația în care lăsarea în libertate a inculpatului prezintă pericol concret pentru „ordinea publică” este în deplină concordanță cu prevederile constituționale ale art. 131 care statuează că Ministerul Public apără „ordinea de drept”. De aceea, de vreme ce, în procesul penal din România, procurorul acționează ca apărător al intereselor generale ale societății, dar și ale părților din proces, în spiritul legalității, atunci cele două noțiuni de „ordinea de drept” și „ordinea publică” nu se exclud și nu se află în contradicție, fiind într-o relație de interdependență, sens în care ordinea de drept se concretizează în ordinea publică prin asigurarea respectării legii penale.

23. Totodată, în jurisprudența sa, Curtea de la Strasbourg a expus patru motive fundamentale acceptabile pentru arestarea preventivă a unei persoane suspectate că ar fi săvârșit o infracțiune: pericolul ca acuzatul să fugă, riscul ca acesta, odată pus în libertate, să împiedice administrarea justiției, să săvârșească noi infracțiuni sau să tulbure ordinea publică (a se vedea Hotărârea din 16 martie 2010, pronunțată în Cauza *Jiga împotriva României*, paragraful 75). Prin urmare, însăși instanța europeană a admis faptul că gravitatea deosebită a unei fapte ori chiar reacția publicului la aceasta poate genera o perturbare socială de natură să justifice, cel puțin pentru scurt timp, arestarea preventivă. De aceea, în situații excepționale, acest factor poate fi avut în vedere în măsura în care dreptul intern îl recunoaște — la fel ca în art. 223 alin. (2) teza finală din Codul de procedură penală român, sens în care o astfel de detenție este, în viziunea Convenției, legitimă dacă ordinea publică astfel tulburată este amenințată în continuare.

24. Așa fiind, **existența pericolului pentru ordinea publică** se stabilește nu numai în funcție de natura și gravitatea faptei, relevată de limitele de pedeapsă ori de modul și circumstanțele de comitere, sau numai de determinarea unei stări de neîncredere a opiniei publice în exercitarea atribuțiilor organelor judiciare pentru protecția cetățenilor împotriva unor astfel de fapte reprobabile, dar și de alte elemente care trebuie îndeplinite cumulativ, referitoare la persoana arestată, și anume anturajul, mediul din care aceasta provine, existența antecedentelor penale ori a altor împrejurări privitoare la ea. Faptul că, în anumite situații, temeiul unic și decisiv al privării de libertate îl poate constitui doar trezirea unor sentimente de indignare în rândul opiniei publice nu reprezintă o problemă de constituționalitate, ci una de aplicare concretă a legii, ce ține de resortul exclusiv al instanțelor de judecată de drept comun. În plus, în chiar Hotărârea din 5 iulie 2007, pronunțată în Cauza *Hendriks împotriva Olandei*, paragrafele 44, 45 și 63, Curtea europeană a statuat că scopul principal al dispozițiilor art. 5 este de a preveni privațiuni arbitrare sau nejustificate de libertate, motiv pentru care argumentele pro și contra eliberării nu trebuie să fie „generale și abstracte”. De aceea, persistența suspiciunii rezonabile că persoana arestată a comis o infracțiune este o condiție sine qua non pentru legalitatea continuării detenției, dar, cu trecerea timpului, acest lucru nu mai este suficient, motiv pentru care instanța europeană a statuat că este necesar a se stabili dacă celelalte motive judiciare, rezultat al unei „diligente speciale” în vederea revizuirii detenției, sunt relevante și suficiente pentru continuarea detenției. Altfel spus, o perioadă de detenție rezonabilă nu poate fi evaluată în mod abstract, ci, în funcție de fiecare caz în parte, vor fi avute în vedere

caracteristicile sale speciale. În aceeași cauză, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a mai statuat că „un motiv serios de siguranță publică care necesită privarea imediată de libertate” poate fi admis ca factor legitim de luare în considerare, pentru a se decide dacă este necesară și justificată plasarea sau menținerea unui suspect în arest preventiv. Prin urmare, în lumina art. 5 din Convenție, aceste motive pot fi „relevante” și „suficiente” pentru luarea sau pentru prelungirea unui arest preventiv.

25. Totodată, Curtea Constituțională a mai statuat că nu poate fi primită nici critica referitoare la încălcarea dreptului la apărare, deoarece, pe baza dispozițiilor contestate, inculpatul nu este considerat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni, ci se constată numai că există probe cu privire la suspiciunea săvârșirii unei infracțiuni de o anumită gravitate, temei suficient pentru a se putea lua măsura arestării preventive ca mijloc pentru desfășurarea normală a procesului penal, astfel cum se prevede și în art. 5 pct. 1 lit. c) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Pe de altă parte, garanțiile procesuale pe care legea le oferă inculpatului și, în special, dreptul acestuia de a se plânge împotriva măsurii arestării preventive atestă conformitatea dispozițiilor legale criticate cu prevederile art. 24 din Constituție, care impun ca măsura arestării preventive să se ia numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege. Astfel, judecătorul de drepturi și libertăți, sesizat conform art. 224 alin. (2) din Codul de procedură penală, după ce stabilește termenul de soluționare a propunerii de arestare preventivă, fixând data și ora la care soluționarea va avea loc, le va comunica procurorului care are obligația de a asigura prezența inculpatului. Totodată, ziua și ora se aduc la cunoștința avocatului inculpatului, căruia, la cerere, i se pune la dispoziție dosarul cauzei pentru studiu. În plus, inculpatul aflat în stare de libertate se citează pentru termenul fixat. Așa fiind, soluționarea propunerii de arestare preventivă se face numai în prezența inculpatului, în afară de cazul când acesta lipsește nejustificat, este dispărut, se sustrage ori din cauza stării sănătății, din cauză de forță majoră sau stare de necesitate nu se prezintă sau nu poate fi adus în fața judecătorului, asistența juridică a inculpatului fiind obligatorie. Totodată, după ce îi aduce la cunoștință infracțiunea de care este acuzat și dreptul de a nu face nicio declarație, judecătorul de drepturi și libertăți îl audiază pe inculpatul prezent despre fapta de care este acuzat și despre motivele pe care se întemeiază propunerea de arestare preventivă formulată de procuror. De asemenea, încheierea prin care se dispune măsura privativă de libertate este supusă căilor de atac, punerea în libertate a celui arestat fiind obligatorie dacă au încetat temeiurile care au determinat-o ori au apărut împrejurări noi din care rezultă nelegalitatea măsurii și, nu în ultimul rând, persoana arestată preventiv are dreptul să ceară punerea sa în libertate provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune. În plus, în faza de judecată, potrivit art. 208 alin. (4) din Codul de procedură penală, instanța este datoare să verifice periodic, și nu mai târziu de 60 de zile, dacă subzistă temeiurile care au determinat menținerea măsurii arestării preventive și a măsurii arestului la domiciliu sau dacă au apărut temeiuri noi care să justifice menținerea acestor măsuri, sens în care, când constată că au încetat temeiurile care au determinat luarea sau prelungirea măsurii arestării preventive și nu există temeiuri noi care să o justifice ori în cazul în care au apărut împrejurări noi din care rezultă nelegalitatea măsurii, se va dispune revocarea acesteia și punerea în libertate a celui afectat de măsură, dacă nu este arestat în altă cauză.

26. Toate acestea nu reprezintă altceva decât o reflectare subsumată a unei garanții procesuale de o deosebită însemnătate, destinată prevenirii arestărilor abuzive, și anume aceea consacrată de art. 23 alin. (7) din Constituție, potrivit

căruia încheierile instanței privind măsura arestării preventive sunt supuse căilor de atac prevăzute de lege. Totodată, normele constituționale de la art. 23 alin. (9) și (10) arată că punerea în libertate a celui arestat este obligatorie, dacă motivele măsurii arestării au dispărut, persoanei arestate rezervându-i-se, pe de altă parte, chiar dreptul de a cere punerea sa în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cauțiune. Așa fiind, acest ansamblu de garanții procesuale, expres reglementate în Constituție, este de natură să asigure protejarea oricărei persoane față de orice arestare efectuată cu încălcarea legii.

27. De asemenea, prin Decizia nr. 794 din 17 noiembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 143 din 24 februarie 2016, paragrafele 15, 16, Curtea Constituțională a arătat că art. 53 alin. (1) din Constituție consacră în abstract posibilitatea unor restrângeri legitime de drepturi și libertăți fundamentale ori de câte ori acțiunea lor se subsumează unui scop determinat referitor la „apărarea securității naționale”, a „ordinii, sănătății ori a moralei publice”, a „drepturilor și a libertăților cetățenilor”, „desfășurarea instrucției penale” etc. Legitimitatea ingerințelor autorităților publice în acest domeniu aduce o atingere exercitării drepturilor și libertăților omului și, de aceea, restrângerea libertății individuale pe care o implică măsura arestării preventive, deși este justificată, așa cum prevede art. 53 alin. (1) din Constituție, de necesitatea

desfășurării instrucției penale, trebuie, în același timp, să fie proporțională cu situația care a determinat-o și deci în conformitate cu prevederile alin. (2) al aceluiași articol din Legea fundamentală.

28. Or, dispozițiile legale criticate, după ce enumeră situațiile în care poate fi dispusă măsura privativă de libertate, instituie și alte condiții referitoare la evaluarea gravității faptei, a modului și a circumstanțelor de comitere a acesteia, a anturajului și a mediului din care provine inculpatul, a antecedentelor penale și a altor împrejurări privitoare la persoana acestuia. De aceea, numai în măsura în care, în urma evaluării, se constată că privarea de libertate este necesară pentru înlăturarea unei stări de pericol pentru ordinea publică, atunci justificarea arestării preventive își găsește temei în art. 53 din Constituție și reprezintă astfel expresia firească a caracterului excepțional pe care aceasta îl are, în caz contrar, existând riscul unui abuz care ar depăși limitele proporționalității instituite de art. 53 alin. (2) teza finală din Constituție referitor la *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*, potrivit căruia „Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o [...]”.

29. Deoarece până în prezent nu au intervenit elemente noi de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, considerentele și soluția care au fundamentat deciziile mai sus menționate își păstrează valabilitatea și în cauza de față.

30. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Danco Stelian și Ciascai Radu Ovidiu în Dosarul nr. 305/84/2016 al Tribunalului Sălaj — Secția penală și constată că dispozițiile art. 223 alin. (2) teza finală din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Sălaj — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 19 ianuarie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Afrodita Laura Tutunaru

★

OPINIE CONCURRENTĂ

În acord cu soluția adoptată — cu unanimitate de voturi — prin Decizia nr. 32 din 19 ianuarie 2017 considerăm că excepția de neconstituționalitate formulată este neîntemeiată în raport cu art. 23 alin. (1) și (2) din Constituție, însă, apreciem că dispozițiile art. 53 din Constituție invocate în susținerea acesteia nu erau incidente *ratione materiae* în cauză.

Astfel cum am subliniat în opinia concurentă întocmită la Decizia nr. 50 din 16 februarie 2016¹, dispozițiile art. 53 din Constituție nu sunt aplicabile atunci când dreptul sau libertatea fundamentală în discuție este supusă unor condiționări inerente naturii sale. A aplica *ab initio* standardul prevăzut de art. 53 din Constituție echivalează cu acceptarea următoarei paradigme: (a) recunoașterea unui drept anterior și superior oricărei reguli ce ține de dreptul pozitiv [drept natural] care definește și determină conținutul dreptului/libertății fundamentale și (b) verificarea caracterului constituțional al restrângerii

exercițiului dreptului prin prisma art. 53 din Constituție. O asemenea linie de gândire pleacă de la premisa că orice drept/libertate fundamentală își are un conținut ideatic și predefinit în toate aspectele sale și, în consecință, neagă posibilitatea legiuitorului ca el însuși să stabilească conținutul și limitele dreptului/libertății fundamentale. Mai mult, exercițiul acestui conținut predefinit — inexistent din punct de vedere normativ — ar fi cel care este supus restrângerii. Or, premisa trebuie să fie alta, și anume recunoașterea dreptului legiuitorului ca în considerarea reglementării și protecției constituționale de care se bucură dreptul/libertatea fundamentală să îi stabilească conținutul său concret la nivel legal și, din necesitatea de a o optimiza în relație cu alte drepturi/libertăți fundamentale sau principii constituționale, să îi determine și limitele. Desigur, stabilirea limitelor unui drept/unei libertăți fundamentale poate fi realizată numai dacă acesta nu este unul absolut.

¹ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 336 din 3 mai 2016.

În acest sens se constată că jurisprudența Curții Constituționale face diferența între drepturi absolute (de exemplu, dreptul la viață și la integritate fizică și psihică) și relative, care pot fi limitate cu respectarea unor anumite condiții (Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014²). Prin natura sa, un astfel de drept relativ poate fi configurat normativ de legiuitorul infraconstituțional, iar dacă prin însuși textul Constituției se reglementează în mod exhaustiv limitele dreptului, nu se pot accepta alte limite/condiționări de natură legală. Așadar, în funcție de criteriul reglementării în Constituție distingem între două ipoteze, respectiv între drepturi relative cu privire la care textul Constituției nu prevede limitări/condiționări și drepturi relative cu privire la care Constituția prevede expres care sunt limitele lor. Această clasificare are consecințe în ceea ce privește marja de apreciere a legiuitorului în stabilirea/reglementarea limitelor/condiționărilor ce definesc dreptul/libertatea fundamentală.

Libertatea individuală, astfel cum s-a arătat în jurisprudența Curții Constituționale, nu este un drept absolut, ci unul relativ. Limitele libertății individuale sunt menționate expres chiar prin textul Constituției, respectiv prin dispozițiile art. 23 alin. (2)—(12) din Constituție. Astfel, sub aspectul măsurilor preventive care afectează libertatea persoanei, mai exact a celor privative de libertate, textul art. 23 alin. (2) din Constituție menționează reținerea și arestarea unei persoane; este de observat că, în ceea ce privește arestarea, textul constituțional nu o limitează numai la arestul efectuat într-un loc de deținere (arest preventiv), ci se referă la aceasta într-un sens larg, astfel încât legiuitorul poate adapta și dimensiona această instituție după nevoile societății (arestul la domiciliu).

Reguli constituționale restrictive sunt numai cu privire la reținere și arestul preventiv, iar în privința altor forme de arest revine legiuitorului competența de a structura configurația lor normativă având ca standard maximal, din punctul de vedere al ingerinței, reglementările constituționale referitoare la arestul preventiv. În continuare se observă că libertatea individuală poate fi limitată în ipoteza rămânării definitive a hotărârii judecătorești de condamnare, caz în care se aplică o sancțiune privativă de libertate de natură penală [a se vedea art. 23 alin. (11)—(13) din Constituție]. În consecință, se constată că textul art. 23 alin. (2) și (11)—(13) din Constituție menționează expres **cazurile și condițiile** în care poate fi limitată libertatea individuală, fără a fi necesar să se apeleze la alte texte constituționale care să justifice limitarea dreptului.

Prin urmare, sarcina Curții ar fi fost aceea de a verifica dacă aceste cazuri și condiții, astfel cum sunt stabilite la nivel legal [art. 223 alin. (2) teză finală din Codul de procedură penală], reprezintă un standard de referință necesar și suficient din punct de vedere constituțional pentru dispunerea măsurii arestului preventiv, cu alte cuvinte, dacă prin acceptarea acestui standard este limitată într-un mod proporțional/disproporționat libertatea individuală. Odată acceptat acest standard, respectiv „*pentru înlăturarea unei stări de pericol pentru ordinea publică*”, înseamnă că — normativ — libertatea individuală în sine este limitată de acesta, și nu exercițiul ei; iar odată limitată libertatea individuală și dispusă măsura arestului preventiv, libertatea încetează, astfel încât pe perioada existenței acelei „*stări de pericol pentru ordinea publică*” nu există o restrângere a exercitării libertății individuale, ci lipsa ei.

Și, totuși, Curtea, în analiza sa, s-a oprit asupra art. 53 din Constituție, justificând prin prisma acestui text „restrângerea exercițiului” dreptului la libertate individuală. Apreciem că acest text constituțional nu era incident în cauză.

Art. 53 din Constituție reglementează, într-adevăr, posibilitatea restrângerii exercițiului unui drept/libertăți

fundamentale, dar pentru ca legiuitorul să apeleze la o asemenea restrângere nu va avea în vedere configurarea normativă a aceluia drept sau libertăți fundamentale, ci **diminuarea plenitudinii exercițiului dreptului/libertății fundamentale** astfel cum acesta este configurat din punct de vedere constituțional și, implicit, legislativ, ca răspuns la o situație care se abate de la exercițiul firesc al dreptului.

Cu alte cuvinte, configurarea dreptului vizează stabilirea conținutului său normativ atât prin reglementarea pozitivă a dreptului — prin indicarea a ceea ce este circumscris conținutului său, cât și prin reglementarea negativă a dreptului — prin indicarea limitelor/condiționărilor care se impun. Pentru a stabili dacă limitele/condiționările impuse în reglementarea dreptului lezează substanța acestuia, Curtea trebuie să efectueze un test de proporționalitate distinct de art. 53 din Constituție pentru a verifica dacă limitele astfel stabilite ale dreptului sunt sau nu structurate în mod constituțional, respectiv în acord cu natura și substanța dreptului.

Restrângerea exercițiului dreptului la care face referire art. 53 din Constituție nu vizează definirea conținutului normativ al dreptului, ci faptul că persoana nu se poate folosi/este privată de beneficiul deplin al dreptului/libertății fundamentale în situațiile prevăzute prin art. 53 alin. (1) din Constituție. Aceste situații sunt strict determinate prin norma constituțională și reflectă, în mod evident, **abateri de la cursul firesc al exercițiului drepturilor/libertăților fundamentale**. Or, se poate lesne observa că, în ipoteza îmbrățișată prin deciziile Curții Constituționale pronunțate în materie penală, orice măsură preventivă se constituie într-o restrângere a exercițiului dreptului la libertate individuală, acestea fiind *eo ipso* necesare realizării instrucției penale, mai precis activității de cercetare a cauzelor penale; în schimb, condamnarea, care reprezintă finalul instrucției penale, și privarea de libertate astfel realizată nu se mai încadrează în noțiunea de instrucție penală. Într-o atare situație măsurile preventive intră în sfera de reglementare a art. 53 din Constituție, iar privarea de libertate realizată prin condamnare intră în sfera de reglementare a art. 23 alin. (11)—(13) din Constituție. Neputându-se accepta o dublă măsură în evaluarea privării de libertate ca efect al unei măsuri preventive sau al condamnării, se constată că temeiul constituțional al limitării dreptului fundamental la libertate individuală trebuie să fie unul identic, circumscris unei situații comune/obișnuite în viața statului, astfel încât raportat la măsurile preventive acest temei nu poate fi reprezentat decât de art. 23 din Constituție, și nu art. 53.

În mod evident, privarea de libertate este **măsura și limita libertății individuale**, reglementarea sa fiind inerentă exercitării prerogativelor statului în materie legislativă, în sensul că un stat de drept trebuie să dispună de un mecanism normativ apt care să definească, astfel cum am arătat, atât aspectul pozitiv, cât și cel negativ al dreptului. Astfel, art. 53 din Constituție vizează numai ipoteza în care legiuitorul trebuie să răspundă prompt și energic din punct de vedere normativ la o situație care prin natura sa impune o îndepărtare de la exercițiul firesc al dreptului. Caracterul temporar al restrângerii nu este dat de faptul că legiuitorul stabilește un element temporal ce se subsumează conținutului dreptului (stabilirea unui termen de prescripție, a unui termen de decădere, a duratei măsurii preventive), ci are în vedere faptul că restrângerea dreptului/libertății fundamentale subzistă din punct de vedere normativ atât timp cât situația de fapt/drept care a generat-o se menține. Așadar, restrângerea exercițiului unui drept/unei libertăți fundamentale apare ca o reacție la o situație de fapt/drept care, în sine, impune o măsură normativă cu caracter excepțional pe toată durata sa.

² Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 691 din 22 septembrie 2014, paragraful 33.

Folosirea noțiunii de „proporțională” în chiar cuprinsul art. 53 alin. (2) din Constituție nu înseamnă că ori de câte ori o reglementare legală cuprinde limite/condiționări ale unui drept/unei libertăți fundamentale în mod automat trebuie reținută aplicabilitatea art. 53 din Constituție pentru a efectua testul de proporționalitate. Așa cum am arătat, proporționalitatea este inerentă oricărei intervenții etatice ce vizează reglementarea unui aspect al unui drept/unei libertăți fundamentale, astfel încât evaluarea acesteia trebuie realizată independent de art. 53 din Constituție, text care vizează situații excepționale. Doar în cazul în care ne aflăm în fața unei situații excepționale care a impus restrângerea exercițiului dreptului/libertății fundamentale urmează a se evalua proporționalitatea restrângerii prin prisma art. 53 din Constituție.

Or, în situația dată suntem în fața unei reglementări etatice firești care prevede luarea măsurii arestului preventiv „pentru înlăturarea unei stări de pericol pentru ordinea publică”, iar Curtea ar fi trebuit să analizeze dacă o asemenea limitare a

libertății individuale este sau nu proporțională cu scopul legitim urmărit, analiză care trebuia efectuată în interiorul conținutului normativ al art. 23 din Constituție. Nu există niciun motiv pentru ca în materie penală Curtea să aibă o altă abordare față de celelalte domenii ale dreptului în care, în principiu, Curtea stabilește constituționalitatea/neconstituționalitatea limitelor diverselor drepturi/libertăți fundamentale prin realizarea unui test de proporționalitate inerent dreptului, și nu exercițiului acestuia.

Având în vedere cele expuse, apreciem că, în speță, nu era incident art. 53 din Constituție și că testul de proporționalitate trebuia efectuat în interiorul dreptului pentru a evalua dacă limita stabilită dreptului la libertate individuală este proporțională cu conținutul art. 23 alin. (1) și (2) din Constituție. Prin urmare, excepția de neconstituționalitate trebuia respinsă ca neîntemeiată prin raportare numai la dispozițiile art. 23 alin. (1) și (2) din Constituție, iar cu privire la art. 53 din Constituție trebuia constatată lipsa sa de incidență în cauză.

Judecător,

prof. univ. dr. **Mona-Maria Pivniceru**

DECIZII ALE PRIM-MINISTRULUI

GUVERNUL ROMÂNIEI

PRIM-MINISTRUL

DECIZIE

privind eliberarea, la cerere, a domnului Marius Postolache din funcția de vicepreședinte, cu rang de subsecretar de stat, al Agenției Domeniilor Statului

Având în vedere Cererea domnului Marius Postolache, înregistrată la Cabinetul prim-ministrului cu nr. 5/3.166 din 2 mai 2017,

în temeiul art. 19 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, cu modificările și completările ulterioare, și al art. 5 alin. (1) din Legea nr. 268/2001 privind privatizarea societăților ce dețin în administrare terenuri proprietate publică și privată a statului cu destinație agricolă și înființarea Agenției Domeniilor Statului, cu modificările și completările ulterioare,

prim-ministrul emite prezenta decizie.

Articol unic. — La data intrării în vigoare a prezentei decizii, domnul Marius Postolache se eliberează, la cerere, din funcția de vicepreședinte, cu rang de subsecretar de stat, al Agenției Domeniilor Statului.

PRIM-MINISTRU

SORIN MIHAI GRINDEANU

Contrasemnează:

Secretarul general al Guvernului,

Mihai Busuioc

București, 3 mai 2017.

Nr. 383.

GUVERNUL ROMÂNIEI

PRIM-MINISTRUL

DECIZIE

**pentru eliberarea, la cerere, a domnului Ovidiu Aurelian Flori
din funcția de secretar de stat la Ministerul Transporturilor**

Având în vedere Cererea domnului Ovidiu Aurelian Flori, înregistrată la
Cabinetul prim-ministrului cu nr. 5/3.177 din 2 mai 2017,

în temeiul art. 15 lit. d) și al art. 19 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea
și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, cu modificările și
completările ulterioare,

prim-ministrul emite prezenta decizie.

Articol unic. — La data intrării în vigoare a prezentei decizii, domnul Ovidiu
Aurelian Flori se eliberează, la cerere, din funcția de secretar de stat la Ministerul
Transporturilor.

PRIM-MINISTRU

SORIN MIHAI GRINDEANUContrasemnează:

Secretarul general al Guvernului,

Mihai Busuioc

București, 3 mai 2017.

Nr. 384.

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

